

Vader en zoons Tinbergen

N.B. Het onderstaande stuk is uiteindelijk buiten *Nobel streven* gelaten. Het is niet te beschouwen – laat staan te citeren - als een publicatie, enkel als “director’s cut”.

In 1900 was Tinbergen met lof gedoctoreerd. Een jaar daarna kreeg hij, als gepromoveerde leraar Nederlands, een vaste aanstelling aan de Haagse H.B.S., en later aan het Maerlant-lyceum in die stad. Conform de patronen van destijds trouwde hij weer een jaar later (met Jeannette van Eek), en kreeg het echtpaar in 1903 zijn eerste kind. De Tinbergens kregen uiteindelijk drie zoons, van wie de ouders de ontwikkeling met grote toewijding bevorderden. Vader Tinbergen gaf naast zijn volledige leraarsbetrekking vier avonden per week les aan andere instellingen teneinde de studie van de jongens te kunnen bekostigen. De moeite van de ouders bleek niet tevergeefs. De oudste zoon, Jan Tinbergen (1903-1994), zou in 1969 de Nobelprijs voor de economie ontvangen; tweede zoon Niko (1907-1988) in 1973 de Nobelprijs voor geneeskunde. Twee broers, beide Nobelprijswinnaar – een wereldwijd unicum, in Nederland te zelden beseft/geweten.

Maar Jan en Niko hadden nog een broer: Lucas (Luuk) Tinbergen, de jongste van de drie, geboren op 7 september 1915. Net als tweede broer Niko ging hij biologie studeren, daartoe mede aangespoord door vader Tinbergen, die zijn voorliefde voor nauwgezette observatie niet alleen op Middelnederlands betrok. Luuk ging als bioloog de kant op van de ornithologie. Kort na zijn afstuderen werd hij hoofd van het vogeltrekstation op Texel; hij deed onderzoek naar de correlatie tussen de vogelstand van roofvogels en zangvogels, en promoveerde in 1946 op de sperwer als roofvijand van de zangvogels. Volgens het Nederlands Ornithologisch Biografisch Woordenboek was Luuk, net als zijn twee oudere broers, “uiterst begaafd” en had hij zelfs “geniale trekken”. Al op zijn 19^e publiceerde hij een boekje *Veldkenmerken* (over wad- en watervogels), daarna *Roofvogels* en *Vogels onderweg*. Evenals Niko en naar verluidt ook vader D.C. Tinbergen was hij begiftigd met tekentalent; hij fungeerde als illustrator van zijn eigen boeken. Als ijveraar voor natuurstudie en natuurbescherming was Luuk een groot bewonderaar van de beroemde Jac P. Thijssen, die van zijn kant veel zag in de gebroeders Tinbergen (“bekwame lui”). Naast onderzoeker en publicist was hij een geliefd docent. Hij werd, als eerste dierecoloog, in 1949 lector beschrijvende dierkunde in Groningen, in 1954 hoogleraar aldaar, en

wijdde zich met hart en ziel aan zijn studenten. Met zijn echtgenote en hun twee zoons, Tijs (1947) en Joost (1950) vormde hij een warm gezin.

Totdat Luuk Tinbergen, in september 1955, kort voor zijn veertigste verjaardag, een zelfgekozen einde aan zijn leven maakte - tot verbijstering van wie hem meende te kennen.

Jongste zoon Joost Tinbergen werd net als zijn vader ornitholoog, promoveerde op spreuwen en werd hoogleraar dierecologie te Groningen. Zijn oudere broer Tijs werd documentairemaker over de natuur. Diens film *Gebiologeerd* – op de Nederlandse televisie uitgezonden 16 december 1994 – was een hommage van de broers aan hun zo jong gestorven, nooit echt gekende vader.